

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 8.

Luni, 18. Februarie

1846.

КОПИЕ АСЕМЕНЕА. *)

Ачеастъ копие че съ веде маї жос, о ам тълмъчит кѣт ам пѣтѣт, дин кѣвѣнт дн кѣвѣнт, дѣпре картеа жѣдекъторимор дин сказнѣл Сас Севешѣлѣи, кѣт саѣ гѣсѣт ла мошѣ Стѣпѣлѣ непотѣл попеї Драгомїр дин Хаѣгер. Дар съ се щїе, кѣ внде аѣ фост хѣртїа рѣнтѣ де векїмеа еї шї де дїнѣтѣ рѣѣ, ам лѣсат лок. Іар внде лїпсеск днпрецї рѣндѣрї, іаршї леам лѣсат петълнѣчїте, дѣпре зїса мошѣлѣи Стѣпѣлѣ, кѣ се темѣа. Іар алте кѣвїнте кѣте пѣ леам пѣтѣт немерї маї вїне ромънеще, леам скрїс дѣпре вртареа лїмвѣї ачеїдеї вѣрдї. —

„Дела сказнѣл маїстратѣлѣи Сас-Севешѣлѣи.“

*) Редакція днпѣртѣшеїде ачест докѣмент фѣр' а пѣтѣ рѣспнѣде кѣт маї пѣрдїн де аѣтентїчїтатеа лѣї. Ної ам прїмїт ачеастъ копїе траѣсъ не ромънеще дела о тѣлѣ преодаскѣ дин Іашї. Деѣї дакѣ о пѣвлїкѣт есте пѣштаї пентрѣ ка съ дѣт прїлеж вѣрѣадїлор лѣкѣїгорї кѣт се зїче дн партеа локѣлѣи (ла С. Севеш, ла Хаѣгер) спре а черчѣта неапѣрат шї маї деапроане дѣпѣ оріїнал, каре де с'ар аѣла вндева шї ар фї днтокта, се дїделѣде кѣ ар фї де вн преѣ неспѣе.

Ped.

„Кредїнчоастъ тѣртѣрїе дѣт кѣ ачеастъ адевѣратѣ карте а поастрѣ стрѣїнлор валахї, карїї акѣт аѣ фѣцїт дин дара тѣптепеаскѣ аїчеа дн Арѣал — лѣї Влѣдіслав Клоѣочоѣеанѣл шї лѣї Матеї Вїтежѣскѣ — лѣї Котан Ърсѣл шї лѣї Драгомїр Доробѣдѣскѣ — Владѣлѣї Сокол шї Томїї Вѣлгѣрескѣ — лѣї Дрѣгїчї Ворнїчерїл шї Лѣпѣлѣї Сѣлѣдѣ — лѣї Опрїшан Солѣдѣскѣ шї Неагѣлѣї Бѣкѣѣ, шї ла тот неамѣл лор: Ка съ се щїе, кѣ де тѣлтеле свѣпѣрѣрї але вѣчїнлор Дѣпѣрѣї, шї де деселе ровїї але Татарїлор шї аѣ пѣпѣстїт дара шї не Домнѣл лор Мїрчеа Водѣ*), шї аѣ скѣпат ла ачест вѣн пѣтѣнт, де аѣ венїт ла сказнѣл пострѣ кѣ таре рѣгѣчїне, съ ле дѣт лок де лѣкѣїт фѣр' де стрѣмѣтаре. Шї пої дѣпѣ че іам днкредїндат кѣ пѣ вор пѣтеа фї прїїмїдїафарѣ дин ордїнѣл шї статѣл свѣпѣперѣї алтор сате, еї дѣпѣ дѣѣ зїле іар аѣ венїт аїче ла сказн, шї днпїнтѣа маїстратѣлѣи де вѣпѣ вѣоа

*) Мїрчеа кѣрѣїа ромънїї дн зїк „тареїе“ domnї дела а. 1387 пѣпѣ ла 1419 шї тѣрї ка domn. Ачеста ґ ачел domn каре аѣ вѣтѣт аша крѣнѣен не тѣрчї дн маї тѣлте рѣндѣрї, кѣт шї не Сїдїсѣвнд днпѣратѣлѣ одаѣт.

Ped.

мор саѣ плекат сънт рѣта свѣсперіи аче-
щеі дѣрї, шї дѣпре дефендіе аѣ фѣкѣт
жѣрѣштѣт, шї аѣ дат контракт ла тѣпа
поастрѣ, кѣ таре легѣтѣрѣ

Ашиждереа шї пої дп пѣтереа аче-
стѣи констрѣкціѣ леам дат вое съ'шї гѣ-
сеаскѣ лок vnde ле ва плѣчае шї де воїа
мор ш'аѣ алес кѣлмеа деалѣлѣи Жїнеї а-
проапе де тѣвдї, лок дпцелевїт шї плїн
де пѣдѣре, съ'л кѣрѣде кѣ остенеама мор,
шї съ'л дѣмеснїчеаскѣ съ'пѣ'поатѣскоате
алдїї: Каре дппрежѣр аре поене фрѣтѣсе,
шї кѣмп ларг пентрѣ съ'тѣпѣтѣрї, шї алѣ
печесарїї де храна вїтелор шї алор. Шї
л'ам дат лор дппревїзѣ кѣ тот хотарѣл
шї кѣ тѣвдї, съ' фїе еї моцѣнїторї дп
веак, кѣ пѣ есте лок пемешеск, чї ал до-
мінаціеї, кѣ акѣрїа лїдетѣ л'ам дат мор.
Дар пентрѣ-кѣ аѣ венїт шї де тот съ'рачї,
вѣтмаї кѣ трѣпѣрїме, веаѣ рѣгат де леам
дат шї ванї дппрѣштѣт. . . . Шї апа съ'
се плѣтеаскѣ кѣ дп летїле, кѣнд съ' вор
дптемее дп лѣкашѣрїме мор, шї дп аве-
рїле че вор фаче. Іар пентрѣ маї адевѣ-
ратѣ конфїрмаціе де статорнїчіа мор, леам
черѣт де веаѣ дат шї кѣрѣдїме лор де мо-
цѣаїреа че аѣ авѣт дп дара тѣвтеневаскѣ,
ла локѣл че с'аѣ кїемат маї паїнте време
Клївѣс, іарѣ акѣт Клокочогѣл, апроапе
де апа Олтѣлѣи шї де тѣргѣл Слатїнеї, кѣт
сїзп кѣрѣдїме лор. Дптре каре вѣзѣт шї
дѣвѣ демонстрації пентрѣ пеамѣл ачестор
оаменї, преа веки шї маї де тот пѣтреде,
кѣт п'ам пѣтѣт кѣпоаще пої нїчї сънт-
скрїпціа лор, нїчї кѣрѣл апѣлѣи. Іар кѣт
ам пѣтѣт кѣпоаще пѣ сокотїм кѣ дрѣпѣл
съ' жѣдекѣт вреднїк де тѣкѣт лѣкѣрѣл чел
де таре рекордаціе. Кѣ о демонстраціе
дїнтре челе дѣвѣ авеа ачеастѣ кѣпрїндере:

„Дїе маї алес порѣвнчїм шї дѣтѣдї тот
фелїл де регуатїс, кѣ їнспекціе аї
лѣат, съ' пѣ те арѣдї пентрѣ пѣштѣпѣл
патрїеї тале маї кѣ пѣдїцѣ рѣвнѣл декѣт
стрѣтмошїї тѣї чеї вестїдї дп колопїле
пѣтереї ромаїчещї дїп карїї де трапї, шї
саѣ лѣсат аїче дѣпѣ стрѣтѣтареа дїп Іта-
ліа пентрѣ паза ачестѣи лок, кареле пѣлѣ
акѣт пѣзѣще пе-моартѣ поменїреа таре-
лѣи пострѣ Кесар Траїан. Кареле кѣ вѣпѣ-
воїреа са, шї кѣ пе вїрѣїтѣ пѣтереа дп-
пѣрѣдїеї сале, осевїтаѣ пѣрѣдї де моцѣ-
нїре шї де патрїе пеамѣлѣи ромаїческ. Шї
кѣ дпалѣтѣ порѣвнчѣ аѣ лѣсат вїѣ семпѣл
шарелор вїрѣїнде дп тѣпа поастрѣ, ка съ'
дїнем сънт жѣгѣл робїеї пеамѣл Гетѣлї-
лор, каре шї перѣдїлор Даїї аѣ фост съ-
пѣшї. Іарѣ де аѣ слѣвїт дппѣрації по-
щрї чеї де акѣт, шї вѣрѣжташїї саѣ дп-
тѣлѣдїт, пѣ пѣтем ста дппротїва порѣвн-
лѣи, декѣт пентрѣ патрїе ка нїще вїтежї
съ' тѣрїт, шї пе вѣрѣжташїї пощрї съ' пѣ
веселїт, кѣ маї тѣлѣт дпдрѣспеалѣ асѣ-
пра поастрѣ шчл, шчл.“

„Іарѣ алѣтѣ демонстраціе аре ачеастѣ
кѣпрїндере, че дп скѣрт адекѣ адѣче амїнте
пѣтеле локѣлѣи Клївѣс, шї апа Олтѣлѣи
шї тѣргѣл Слатїнеї. Шї дѣ дпдрѣспеалѣ
легїлѣи остапїлор, шї дї лавѣл кѣ дп
дѣвѣ трекѣте тарї стрїкѣрї але дѣрїї, вї-
тежїа лор аѣ пѣзїт пѣлѣ акѣт пѣштѣпѣл
патрїеї пе пѣстїїт, іарѣ пої шї кѣт вѣ-
гѣт де сеамѣ ла ачешї оаменї, дї vedem
кѣ осевїре де але алтора шї дп кїп стрїеїп.
Кѣ дп лок де гѣчте, поартѣ котѣпаче
де пѣсѣлѣ неагрѣ, іар хайїме лор сънт
черпїте шї лѣвдї пѣлѣ сънт денѣпкї, кѣ
тѣпнїчїме пѣлѣ дп кѣлѣкѣе. — Іарѣ дп-
кѣлѣдѣмїнтеа лор аре пїчорѣл дпфѣшѣрат

песте тоатъ пѣла. Іар дѣчагъторіе лор сънт де пѣр десѣт, тѣлтъ дѣфѣшѣ-раре пе лѣнгъ шѣжлок авѣнд; іар пѣдраціі лор ларціі пѣмаі пѣпъ дѣ ценѣнке, ші де аічі дѣ жос стрімці дѣпре гросітеа пічорѣлѣ. Іар дѣ зіле де сѣрѣтоаре дѣші дѣподовеск капѣл кѣ пене алесе ші дѣпалте. Пентрѣ ачѣеа ам адѣогат ачѣстѣа дѣ кѣ пощѣреа лор, кѣ ам лѣат дѣла тѣпа лор ѣрдіе че аѣ авѣт. Дар лѣнгъ ачѣстѣа воіш сѣ арѣтѣш ші поі челе че шіам пентрѣ пеатѣл Романіор, каріі лѣкѣеск ачѣастѣ вѣпъ царѣ, ші челе доаѣ дѣрї де жос. Кѣ тареле Траіан Кесарѣл Ромѣі, колоніі фоарте шарї аѣ адѣс дѣп Італіа дѣтр'ачѣсте треі дѣрї дѣпъ чеа де тот здровіре а Дакілор, заде ші дѣсѣшї аѣ веніт ші аѣ лѣсат ла тѣлте локѣрї, інскрїпціі пе дрѣтѣрїле че аѣ вѣмлат ші прїп піетрї, каре дѣ стѣпї саѣ скрїс ші саѣ пѣс ла локѣрїле че аѣ кѣлкат. Дѣп каре челе маі тѣлте саѣ пѣзіт тѣлтъ време аіче дѣ Ардеал. Іарѣ дѣ цара тѣнтенеаскѣ, маі вѣстїт аѣ фост вѣ под че аѣ фѣкѣт пе апа Дѣпѣреі, каре пѣпъ ла Рома аѣ фост лѣздат ші де тіраре тѣлтора. Атѣчі мошѣніторїі ачѣстор треі дѣрї аѣ фост пеатѣл Дакілор ші скаѣлѣ Крѣіеі лор л'аѣ авѣт аіче апроане де апа Мѣрѣшѣлѣ. Ші дѣпъ че ш'аѣ дѣпѣрдіт колонїіле ромаїчѣшї ачѣсте треі дѣрї фрѣдѣеце кѣ фѣніе де мошѣніре, чеї маі де пеам дѣла Рома, карїі аѣ фост дѣ пѣтѣрѣл колонїі-лор, маі алес аіче саѣ ашезат, кѣ ера ші пѣтѣнтѣл маі дѣдетѣнатїк пентрѣ тот фелїл де родѣрї, ка вѣл че аѣ фост дѣп векіте маі кѣ лініѣе лѣкѣїт. Ші аша аѣеа о кѣпетенїе граесес (презеш) порѣн-чїтоаре тѣтѣрор кѣпїтѣнілор челор дѣп

парте, атѣт де аічі, кѣт ші дѣп челе дѣбъ дѣрї де жос. Ші чеї де пеам дѣнеа сѣпѣт жѣгѣл ровїеі пе пеатѣл Гетѣлор, карїі ші Дакілор аѣ фост де трѣвѣала а тот лѣкѣл. Ші аша пеатѣл Романілор сѣп-пѣнеа ачѣсте треі дѣрї, кѣ тѣлтъ драго-сте ші вѣіре дѣнтре еї ші алерга вѣл спре ажѣторѣл алѣїа ла време де трѣвѣндѣ ші аѣ рѣдікат четѣдї дѣп темее ла лок де сѣпѣаре дѣ време де прїмеждїе. Іарѣ дѣпъ че саѣ дѣтѣмеет дѣ тѣлтъ време ші саѣ вѣзѣт дѣнтре тѣлтъ дѣдѣ-стѣларе фїѣше-каре дѣ пѣтѣнтѣл мошѣ-піреї лѣї, маі дѣтѣї дѣнтре Романїі, дѣп партеа Молдовеї. . . . Ші саѣ сѣмлат вѣ кѣтѣвѣїеаш тѣлѣрѣторїѣ де пород, каре ле вѣга дѣ ініма челор проці Іактандіе кѣ сѣпѣт вреднічі еї сїнгѣрї сѣ'шї пѣзаскѣ мошѣніреа пѣтѣнтѣлѣ лор. Ші дѣдетѣна сѣ'шї рѣдїче о кѣпетенїе пе сѣпѣсѣ ла алдіі, дар чеї маі тѣлці ка піѣе дѣдѣ-ленці, аѣ сокотїт ші челе де пре вртѣ ші нѣ саѣ тѣлѣшїт. Ші аша саѣ фѣкѣт тѣрѣвраре дѣнтре еї, кареа о аѣ потолїт кѣпетенїа чеа тарѣ де аічѣа кѣ пѣтереа осташілор. Трїмісаѣ дѣкѣ ші дѣп цара тѣнтенеаскѣ шасе повїлі кѣ осташі ка сѣ'ї факѣ сѣ'шї кѣпоаскѣ прїмеждїа апѣкѣрїі лор. Дѣпъ ачѣеа іарѣшї аѣ трекѣт тѣлтъ време, ші саѣ фѣкѣт маі тѣлте ші маі дѣсе рѣскоале, нѣ пѣмаі аколо, чї ші дѣп пѣрділе Олтѣлѣ, каре сѣ дѣнеа Банатѣл пѣпъ дѣ апа Тїсеї. Ші аша ліпсїнд а-жѣторїѣл фрацілор лор романїі п'аѣ пѣтѣт ста дѣпротива врѣжѣашїлор челор стрѣні, ші саѣ пѣстїт дѣтѣї Молдова, ші аѣ тре-кѣт лѣкѣїторїі де аколо дѣ Маратѣрѣшѣл Ардеалѣлѣ. Ші дѣнтр'ачѣаста лѣат-аѣ дѣ-дрѣзпеалѣ Готїі дѣп пѣрділе Мѣрїі Каспїче,

ші аѣ фѣкѣт де оѣде mare стрікаре ачестор дѣрї. Апої дѣпѣ кѣтъѣѣ време скѣлатѣ-саѣ Ѣнгѣрїї дела апа Ѣгра, дѣпре каре дѣші дїа пѣтеле, дїа пѣрдїме тѣрїмеї шї аѣ дѣпїне не готї песте ачесте дѣрї ла апѣс, кѣнд саѣ фѣкѣт а доа стрікаре ачестор дѣрї. Дѣпѣ ачѣа Болгарїї, карїї саѣ дѣмѣлїт не лѣпѣгѣ апа Болга дѣа дѣара Скїтїеї, венїт-аѣ кѣ чѣа де тот пѣстїре а рѣмѣшїдеї локѣиторїлор Молдовеї, дѣр маї ѣѣртос аї дѣрїї мѣнтенецїї, карїї маї де мѣлт сѣ трѣсесе сѣпт мѣндї, дѣпре каре шї мѣнтенї саѣ пѣмїт, кѣ дѣа Молдова фост-аѣ маї де тот пѣстїетате, дѣр атѣп-чѣа шї рѣмѣшїда саѣ трас ла ал сѣѣ неам дѣа Ардеал. Мѣкарѣкѣ деселе лор комѣзїї саѣ фост авзїт пѣпѣ ла Рома, шї пѣптрѣ ачѣа пресесѣл дѣа доаѣ рѣндѣрї аѣ мѣтат не комѣзїеашї кѣ порѣка дѣмпѣрадїлор дѣа дѣара Мачедонїеї, дѣр атѣчї ла пѣѣѣла Бѣлгарїлор, тодї мѣнтенїї аѣ трекѣт аїче дѣа Ардеал ла фѣрадїї лор Романї, шї саѣ фѣкѣт зна кѣ еї, шї дїнеа кѣ dese рѣз-воае пѣмѣпѣтѣл, кѣчї кѣм гѣсеа време лѣпѣда жѣгѣл венетїчїлор ѣнгѣрї, дѣпре каре ѣнгро-ѣлахї саѣ пѣмїт, шї ѣражѣѣ не дѣмпѣкатѣ аѣѣа кѣ еї тотдеѣзна. Іар дѣпѣ чѣ аѣ прїїмїт ѣлгарїї кредїнда кредїнеаскѣ, апої аѣ дѣчѣпѣт romanїї де атѣчї а се дѣппрїетенї кѣ неамѣл сѣрѣсѣск, пѣпѣ кѣнд маї не ѣрмѣ доѣндїт-аѣ шї Domn dїа неамѣл сѣрѣсѣск не мареле прїнд Nїger водѣѣ ѣасараѣѣ, кареле дѣпре шасе сѣте шї ноаѣзѣчї де ані аѣ ѣмплѣт пѣ-мѣпѣтѣл дѣрїї мѣнтенецїї іар де romanї, ѣnde пѣпѣ акѣм лѣкѣсѣск кѣ рѣскѣмпѣрарѣа патрїеї romanїчѣдїї де мѣлтѣ ѣрсарѣе де сѣпѣѣе, шї ал доїлеа рѣнд еї кѣ саѣїа лор с'аѣ фѣкѣт моѣненї. Іар сѣмпѣл чѣлор дїа

тѣї фѣрїдїї мѣнтенї, сѣпт чѣї шѣзеторї пѣпѣ акѣм не дѣара Олтѣлѣї, кѣ чѣї де пре ѣрмѣ аѣ фост дѣмѣлїдїї шї лѣдїдїї, прѣсте тот Ардеалѣ фѣрѣ де нїчї о осѣ-ѣїре де фѣрадїї лор romanї. Дрепт ачѣа шї ачѣдїї пѣмїдїї оаменї чѣ аѣ венїт ла скаѣпѣл пострѣ, доѣндїт-аѣ порокѣл стрѣ-мошїлор лор, шї іам прїїмїт кѣ орѣндѣї-тѣл ашѣзѣмѣпѣт, шї леам дат дѣа мошѣ-нїре ѣѣнїкѣ локѣл чѣ кѣпрїnde ачѣастѣ карте, дѣпре рїтѣл сѣпѣперѣї ачѣдїї дѣрї, каре л'аѣ прїїмїт де ѣпѣѣ ѣоаа лор, кѣ мѣлта дѣндѣстѣларѣ(?) шї деселе рѣскѣле а ле чѣлор проѣдїї romanї маї мѣлт, аѣ фѣ-кѣт не чѣї маї мѣлїї ровї сѣ фїе, адекѣ аїчї іоѣацї шї дѣа дѣара мѣнтенеаскѣ рѣ-мѣнїї, кѣрора дѣа Молдова ле зїк ѣѣнїї не-мешїлор. Дѣр пѣптрѣ-кѣ ачѣст лок ѣсте ал домінацїеї, пѣ ле дѣм ачѣст пѣме, кѣ нїчї л'аѣ авѣт дѣа мошїа лор, дѣр дѣпре легѣтѣрѣ шї дѣпре контрактѣл лор, сѣ фїе ѣрмѣторї. Саѣ скрїс кѣ шїреа домінацїеї дѣа магїстратѣл Сас-Сеѣѣшѣлї. Дѣа кѣр-сѣл апѣлїї дела спѣсїторїѣл Хс. 1396*). Ноѣмѣрїе.“

„Маркѣл Адмїнїстраторѣл. Іанош Барон. Георгїе Алексїев. Томаш Сеѣѣш.

*) Токма дѣа ачѣл ап не кѣнд се зїче ачї кѣ ар венїт ачѣї пѣдїнїї рошѣнїї ла Сас-Сеѣѣш, адїкѣ дѣа а. 1396 Сѣпт 28. аѣ фост ачѣа ѣѣ-тѣлїе крѣпѣтѣ де о парте дѣптрѣ тѣрѣї де алта дѣптрѣ Сїѣїсѣмнд дѣмпѣратѣл аїат кѣ фран-дозїї шї кѣ Мірчѣа, дѣптрѣ карѣа ачѣдїї аїацїї фѣсѣрѣ ѣѣтѣдїї рѣѣ шї дѣпїрѣшїацїї. Ън фѣлїѣ де фѣгѣ саѣ рѣтраѣѣре а рошѣнїлор дела кѣм-пїїле дѣрѣї рошѣнїїї ла мѣндїї е апроапе де аѣѣѣр, дакѣ ѣот сокотї кѣ ла а. 1398 Baiazet аѣ шї інтрат дѣа ачѣа дѣарѣ шї кѣ Мірчѣа кїар аѣ трїмїс мѣїерїле шї ѣѣтрѣнїї ла мѣндїї.

Мартин инспекторъа dominaціеі.“

Ші ам тълмъчїт ачеастъ карте еѣ
Николае Dimitrieв. Дн Ораш дн Cigidin.
Ла а. 1796, Martie 17. шї дикредингезѣ.

Щїзт съ фїе къ копіа че саѣ лзат ла
мітрополїе, не фїїнд протоколїтъ, аре ла
къте зн лок грешалъ, іар поїта шї дн-
целедереа асеменеа есте къ ачеаста, каре
есте днтокмаї къ а тълмъчїторїѣлї, пъ-
zїнд нѣмаї ортографїа лїмбеї поастре —
шї дїн къвїнтеле челе не дос скрїсе аколо.
Іар чеа дїптї копіе ам дат'о непроток-
лїтъ, къчї нѣ щїам къ ва съ о треакъ дн
кондіка сф. мітрополїї, към шї дѣпъ че
саѣ трекът дн кондікъ, ам скос дѣпре а-
чеа копіе шї алтор прїетїнї асеменеа ко-
пїї, дечї днтъмплѣндѣсъ къваш але ве-
деа амъдоаъ съ нѣ фїе де мїраре непо-
трївіреа къвїнтелор. Еѣ адевъръа арѣтѣ
къ ачеастъ карте а неамѣлї меѣ фїїнд,
шї ка съ о маї днподовеск м'ам сілїт ла
копіа чеа днтѣ, врѣнд а о арѣта знї сіп-
гър прїетїн дн мітрополїе, кареле о аѣ ар-
рѣтат преа-сф. пър. мітрополїт Кїр Досї-
теї, шї саѣ прескрїс: γεωγραφία τῷ ἐμοὶ χοίρει.
Назм Ierodiakon, 1799, Август 29.

Ф Ъ Г Ъ Р А Ш Ъ Л.

Дн нѣме історїк шї де mare интерес
ѣ Фьгърашъа. Ної днсъ неам дедат а
лѣса съ треакъ не ла пасъа пострѣ, саѣ
пої не ла пасъа атътор нѣме історїче де
вѣрвадї, де локърї шї четъдї, пептрѣкъ
че не пасъ де веакърїле трекъте шї къ
атът маї пѣдїн де челе вїтоаре: „че аѣ

фост аѣ трекът, че ва фї ва ведеа чїне ва
трѣї,“ е о ворвѣ къпоскътъ.

Днтре о парте meridionalъ а палці-
лор Карпадї ромъно-трансїлванї шї днтре
мѣрецъа рѣѣ Олт саѣ Алтъ заче днтїнс
дїпѣтъл Фьгърашъаї саѣ към дї зїк тодї
ромънїї „Цара Олтѣлї;“ дн адевър зн
дїпѣт, каре мерїтъ нѣмеле де царъ дакъ
веї къѣта атъта ла фрѣтоаса лѣї ашезъ-
търѣ, кът шї ла ісолътѣра лѣї дїн тоате
пърдїле. Пъраїе шї вълчеле іѣдї се ре-
ped дїн пълдїмеа мѣндїлор шї тѣнд дї-
пѣтъл спре мїазъ поапте се рѣварсѣ дн
Алтъ. Кліма цѣреї Олтѣлї ѣ сълътоа-
съ, дар кам рече, о зртаре фїреаскъ а
палцілор мѣндї, дїнтре карїї Negroїѣл
дѣпъ чеа маї проаспетъ мѣсърѣтѣрѣ с'аѣ
афлат а фї чел маї палт дн тоатъ патрїа,
маї палт шї декът Бѣчечїї дн дїпѣтъл
Брашовъаї. Мѣндїї ачещїа се акопере
тїмпѣрїѣ де неа, кареа продѣче вълтѣрї
речї. Nimik маї интересант декът а'дї па-
ще окїї асѣпра ачестор мѣндї, кът дїне
дрѣмѣла дела сатъа Першанї пълъ че тречї
Алтъа днтре Аврїг шї Брад. — Дїстрїктъа
Фьгърашъаї сокотїндѣл шї къ мѣндїї сѣї
се днтїнде не 22 мїлѣрї пѣтрате шї аре
64 локърї лѣкъїте, дїн каре нѣмаї знѣл
есте ораш адїкъ Фьгърашъа. Лѣкъїторїї
дн 62 сате сълт ромънїї, іар дн сатъа
Щѣркаїа сълт сасї местекадї къ ромънїї
шї дн Фьгъраш зн аместек де маї мѣлте
пооарѣ. Дн адевър нїкъїрї дн патрїа
поастрѣ ромънїмеа н'аѣ рѣмас маї неа-
местекатъ ка дн дїпѣтъл ачеста. Ромънїї
ачещїа ка шї дн знеле алте пѣрдї ш'ар
дїне де пѣкат а пѣшї ла късѣторїе къ
врѣо фемеїе де алт неам; дечї дешерте
сълт ачеле ворве а знора, ка шї към спр.

п. зпгърїи саѣ съквїи дїа деспрец кѣтрѣ ромѣнї п'ар вої а се дпсвра кѣ ромѣне. Ба авем пїлде кѣ свтеле, знде повїмі зпгърї аѣ лзат ромѣне. Дар ромѣнї дїа ачесте пѣрцї се осевеск дп знеле датїнї шї маї вѣртос кѣ вѣрѣкѣмїнтеа маї де тодї чеїлалдї ромѣнї, ва шї фїсіономїле аѣ кѣтева трѣсврї, не каре авїа ле афлї дп алте пѣрцї. — Дп дїстрїктѣл Фѣгѣрашлѣ адмїнїстраціа тревїлор пѣвлїче е пе лѣнгѣ треї їрїсдїкцїї: О парте адїкѣ дїа сате есте мїлїтарїзатѣ, алтѣ парте а лѣквїторїлор аре прївїлеції повїлїтаре шї воїерещї шї а треїа стѣ дп кондїціе де їоваці.

Історїа дѣреї Олтѣлѣ ар фї де маре їнтерес, дакѣ чїнева ш'ар лза остенеалѣ а о лѣкра чеваш маї пїпѣтѣ; ѳа ар рѣвѣрса тѣлѣ лѣмїнѣ песте знеле репорѣтѣрї їнтернаціонале. Ної вом черка а скѣте ачї кѣтева докѣменте прївїтоаре ла Фѣгѣраш шї ла дѣра Олтѣлѣ.

Чел маї їнтересант дїа тоате есте ачел дескоперїт де графѣл Іосїф Кеменї пѣвлїкат зпгѣїа датѣ дп Магазїнѣл Длѣ А. Кѣрд дела Брашов (1844) ретїпѣрїт шї дп ачестѣ фѣїеа ла Nr. 52 1844. Ачел докѣмент кѣм ам вѣзѣт есте дела а пѣл зна мїїе дѣѣ сѣте треїзечї шї зпѣл шї е дат ка адеверїнцѣ (testimonium) дела капїтѣлѣл дїа Алѣа Іѣлїа (Бѣлград) зпор пропрїетарї ромѣнї дптр'о прїчїнѣ де тошїе стѣпѣнїтѣ кѣм се зїче „дп ачел пѣшѣнт ал ромѣнїлор дїа тїмпѣрї непоменїте дела тошї де стрѣтошї дпкѣ дїа веакѣл декѣнд пѣшѣнтѣл ромѣнїлор се пѣмїа пѣшѣнт ал вѣлгарїлор, адїкѣ декѣнд ромѣнї кѣ вѣлгарїї дптемеїасерѣ їмперїѣ,

каре кѣм се щїе с'аѣ дптїнс песте Бѣлгарїа де астѣзї, Дѣра ромѣнеаскѣ, Трансїлѣванїа, Бѣлат шї дпкѣ песте кѣтева дїапѣтѣрї; кѣчї адїкѣ шї пе ла а. 1204 прїпѣрмаре пѣмаї кѣ 27 апї маї пайнте де ешїреа ачестѣї докѣмент Іночендіе III. папа роман дп скрїсоареа са датѣ кѣтрѣ Кало-Іоан пѣменѣ пе ачеста реѣе ал ромѣнїлор шї ал вѣлгарїлор (Blaccorum et Bulgarorum). Тот дп ачел докѣмент пѣтеле се скрїе Fugros, їар пѣ Fogaras. Тот „Fugros“ се афлѣ шї дп алт докѣмент тїпѣрїт ла Fejér codex diplomaticus tom. VI. vol. I. pag. 118; ва шї дп алт докѣмент маї тѣрзїѣ дела 1291 Фѣгѣрашлѣ се зїче тот „Fugros“ (везї тот Феїер tom. VI).

Дп дїплѣма че аѣ дат реѣеле Андреїв II. ла а. 1222 кавалерїлор немдї (зп фелїѣ де кѣлѣгѣрї, дар тодї армадї), карїї с'аѣ фост ашезат дп пѣшѣнтѣл Бѣрсеї се зїче, кѣ ачелор кавалерї лї се дѣ шї прївїлеціѣ сквїторїѣ де вѣшї де кѣте орї ар аве а трече прїпѣ пѣшѣнтѣл сѣквїлор шї ал ромѣнїлор (per terram Siculozum ac per terram Blaccorum). Дп дїплѣма сасїлор датѣ де ачелаш Андреїв кѣ дої апї маї тѣрзїѣ, адекѣ ла апл 1224 се поменеѣ пѣдѣрѣа ромѣнїлор шї апеле лор.

Чїтїнд знеле докѣменте ка ачестѣа зрѣмеазѣ а дптрева: кѣм пѣтѣ фї дѣра Олтѣлѣ адїкѣ пѣшѣнтѣл Фѣгѣрашлѣлї маї тот пе зп тїмп „пѣшѣнт ал вѣлгарїлор,“ „пѣшѣнт ал ромѣнїлор“ шї тотдедатѣ кѣм вѣзѣрѣм пѣшѣнт атѣрѣпѣторїѣ дела рецїї Ънгарїеї. Грѣзтатеа пере дпдатѣ че вом сокотї, маї зптеїѣ, кѣ пѣшїреа їмперїѣлѣ ромѣно-вѣлгар дп зрѣмареа стрїнсеї алїанде фѣкѣте дптре дѣпшїї се лза акѣм

дѣлѣ ромъні акъм дѣлѣ вѣлгарі, прекъм адікѣ зпъл дін амъндѣбъ попоаръле кѣмпнїа маї тѣлт саѣ маї пѣдїн дн опїніа лѣмеї; де ачі днколо щїѣт есте дін зп докъмент тїпърїт ла исторїкъл Катона Том. IV. pag. 628—702, кѣ днкѣ пе ла а. 1204 днтре реѣеле Емерїк ал Ънгарїей шї днтре Кало-Іоан реѣеле Ромъно-Вѣлгарїлор се ескасертъ черте фоарте днвершзвате дн прїчина хотарълор днтре амѣеле статърї, днкѣт лѣмеа пѣ пѣтѣ щї кѣрат знде се днчепе шї знде днчепатъ дрептѣл шї do-mnїа зпора шї а алтора; пентрѣ ачееа ведет кѣ Кало-Іоан се плъде амар ла папа Ромей пентрѣ педрептеле претенсїї фѣкѣте де Емерїк. Кѣ тоате ачестеа кѣрѣл лѣвѣрїлор вої, ка инфлїнда Ънгарїей сѣ кѣраскѣ дн пѣрѣїле ачестеа маї вѣртос сѣпт Андреїз II. реѣеле Ънгарїей. D. професор К. Шаллер адікѣ рѣзїмат пе знеле докъменте дшї дѣ опїніа, кѣ Ънгарїа пѣ маї дн веакъл ал 13-леа (1204—1250) аѣ пѣс пїчор статорїк песте тоатѣ Трансїлванїа де асѣзї, їар пѣлѣ атѣчїї о парте дін ачѣстѣ царѣ дї ера преа весїгѣрѣ.

Дн ачестеа маї днкеїет шї пої кѣ D. A. Кѣрц, кѣ ́ преа рѣтѣчїтѣ шї фалсѣ ачееа пѣрере а лѣї Катона шї а лѣї Енгел, карїї terram Blacorum о каѣтѣ дн Сербїа шї Dvmpnezeї маї щїе пе знде,

Чееа маї интересантѣ епохѣ дн історїа Фѣлгѣрашѣлїї есте ешїреа шї колонїсареа ромънїлор дн ачелаш дн тоатѣ Цара ромънеаскѣ, кѣм аї зїче: дешертареа де лѣкѣїторї а зпїї цїнѣт мїк де 22 мїлѣрї пѣтр. спре а їмпонѣла о царѣ де о мїїе треї сѣте мїлѣрї пѣтрате днтрѣ дотїндереа са асѣелїѣ, ка дн еа сѣ фачї зп стат шї днкѣ стат лѣкѣїт пѣмаї де ро-

мънї, шї таре deodatѣ, кѣт песте врео 40 anї*) сѣ се тѣсѣре кѣ пѣтереа Ънгарїей шї кѣ а Тѣрѣїлор шї тот сѣ пѣ кадѣ. Кѣт сѣпѣ де фавѣлос! шї тотѣш оаменїї кѣред пѣлѣ дн зїоа де асѣзї кѣ Радѣл Негрѣ аѣ ешїт кѣ ромънїї дн пѣтѣлѣ Фѣлгѣрашѣлїї шї аѣ їмпонѣлат пѣмїта царѣ zidїnd шї четѣдї шѣл. шѣл.

Шї кѣнд с'аѣ фѣкѣт ачееа emigracie атѣт де mare? Istorici certant et adhuc sub iudice lis est. Ачееа карїї їаѣ темейѣ дела їнскрїпцїа вїсерїчей дн орашѣл Кѣмпѣлїтг ашезат сѣпт Карпадї дн Цара ромънеаскѣ, кѣред кѣ emigracia с'ар фї днтѣмплат маї пайнте де анѣл 1215; кѣчї адікѣ вїсерїка ачееа фѣ zidїтѣ де Радѣл Негрѣ Vodѣ дн анѣл ачеста, прїп зр-таре статѣл треѣзїа сѣ фїе фост ре'птемеїат пе ачеле тїмѣрї — Алдїї їаръш днтре карїї сѣпт маї тѣлдї стрѣпїї кѣред сїгѣр дѣпѣ знеле хронїчї anonїме, кѣ Радѣл Негрѣ ар фї ешїт кѣ аї сѣї пѣмаї пе ла 1290, адікѣ кѣ 75 anї маї тѣрзїї декѣт араѣт сѣс атїнса їнскрїпцїе. Днтр'ачееа кїар шї прїндѣл історїк Кантемір аре знеле зрѣме доведїтоаре, кѣ дн адеѣр статѣл дѣреї ромънешїї с'ар фї днтемеїат маї пайнте де а. 1290; пѣрїптеле Самѣїл Клаїн їаръш днкеїнд дела о пѣатрѣ афлатѣ ла Венецїа де жос дн дїстрїкѣл Фѣлгѣрашѣлїї че пѣрта їнскрїпцїа: Vixit Gri. I. Venetus Anno D. 1185 шѣл. кѣ дѣнеалогїа лѣї Іонащ Моне ромънѣл преот шї вїкарїѣ near да о сѣпдїре зѣврѣ історїкѣ, ка шї

*) Ла а. 1330 Mıxail Bacarab се тѣсѣрѣ кѣ реѣеле Карол Роберт; ла а. 1366 Влад I. кѣ Тѣрѣїї, пѣдїн дѣпѣ ачееа кѣ Лѣдовїк I.; ла а. 1398 Мірчееа I. вате крѣнчен пе тѣрѣї.

към Радѣл Негръ дѣкъ ла а. 1185 ар фѣ
domnit песте Фъгъраш (ши Отлаш.)

Дар че пѣме аѣ фост ачел Радѣ Негръ? Ачѣ ѣаръш ѣсторѣчѣ поцрѣѣ аѣ пѣрерѣ
лдоите. Ынѣ кред сѣмплѣ, къ Радѣл ар
фѣ фост пѣмаѣ зѣл, копнѣмит „Негрѣ;“
дар алдѣѣ спрѣжѣнѣдѣ шѣ де Кантемір воѣеск
а шѣ, къ пѣтеле ачѣста ера а зѣнѣ фамѣлѣѣ
domnитоаре шѣ дѣкъ лѣдѣте таре, дѣкът
шѣ Bordan татѣл лѣѣ Драгош ал Молдавѣѣ
с'ар фѣ трас дѣн ачѣеаш.

Дѣтр'о дѣпломъ дела а. 1247 датѣ де
рецеле Ынгарѣѣ Бѣла IV. ачел монарх ре-
кѣноаше, къ пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣѣ л'аѣ
стѣпѣнѣт шѣ маѣ де тѣлат воѣвозѣѣ (прѣндѣѣ)
ромѣнѣлор Лѣнѣоѣ шѣ Сѣнеслаѣ, шѣ пе
ачѣщѣѣ лѣ дѣнтѣреще дѣн ал лор дрепт
де стѣпѣнѣре. Кѣлаѣн кредѣ, къ ачѣщѣѣ
доѣ воѣвозѣѣ дѣкъ аѣ фост дѣн фамѣлѣѣ „Не-
грѣ.“

Ла а. 1290 ера зѣн ромѣнѣ пѣскѣт анѣ-
ме Ыгрѣн домн стѣпѣн ал Фъгърашѣлѣѣ
лѣѣ шѣ ал Сѣтѣветѣѣ. Фамѣлѣѣ воѣереаскѣѣ
Вѣкѣрескѣл пѣпѣл дѣн зѣоа де астѣзѣѣ пѣр-
тѣ тарка Фъгърашѣлѣѣ дѣнтѣрѣ сѣвенѣре къ
л'аѣ стѣпѣнѣт одатѣ. Аша пе спѣне Едер
(Observ. crit. pag. 53) шѣ Енгал (Geschichte
der Walachei).

Аша дар кънд с'аѣ дѣнтѣмплат фѣѣ-
моаса еміградѣѣ шѣ попѣладѣѣ а Цѣреѣ ро-
тѣнѣщѣѣ дѣн пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣѣ? Дѣ-
пѣ а поастѣр пѣрѣре асѣменеа еміградѣѣ
цѣнералѣ шѣ тѣреадѣ пѣ с'аѣ фѣкѣт пѣчѣѣ
одатѣ. Ведѣ зѣче къ вѣ сѣнт даторѣѣ а
вѣ демѣстра пѣгарѣеа mea.

(Ва зѣта.)

DIN ARXIVA ALBINEI.

(Зѣтаре.)

С.

Сѣвѣсорескѣ шѣ сѣпѣсореѣзѣ. Таѣѣ дѣн крѣнѣѣ.

Сѣвѣсорескѣ гѣтѣѣ пѣнтѣрѣ хѣлтоане,
ala, axilla, subala, (subsuoara), sub-
axilla.

Сволтѣ. Сѣ фѣче помѣл сволтѣ, тѣфос.
Svolto, ex-volvo.

Стѣнге. Стѣнгеа деасѣпра порѣѣ. Exten-
do, extendula.

Сазѣрѣ. Арѣпѣ. Saburga, прѣнт.

Сѣрѣжѣт. Ка зѣн цѣр, цѣгѣрѣт. Exfrigo,
sfregiare, σφριγῶδης.

Скѣлѣнѣ сѣаѣ клѣпѣѣ. А пѣтѣ скѣлѣнѣѣ, лѣа,
трѣче пе аскѣнс. (А качѣрма, а фѣ-
рѣшѣ). А лѣа пе сѣнт клѣпѣѣ (скѣт).
сіреус.

Стѣлецѣ, клѣж, клѣжан, стрѣжан де попѣ-
шоѣѣ, tullus.

Сѣтѣрчѣд, ѣсторѣт, тѣжрѣшав, (marcidus).

Спѣкѣлатор, калѣѣ, цѣалат. Аѣ трѣмѣѣ пе
зѣн спѣкѣлатор сѣ таѣе капѣл лѣѣ Иоан,
speculator.

Сѣлѣцѣт, сѣндѣре шѣ дрепт дѣн сѣс, sus-
lungitu.

Стѣвлѣ. Тѣфѣ де вѣсѣнок, stipa, stipale.

Скѣропос, пѣтѣнт — sgruppate.

Сорѣѣ. Ын окѣѣ сѣаѣ лок тѣлѣстѣнос че
соарѣе, sorbone, sorbio; sorbeo, sor-
billis.

Стѣдѣ. М'ам стѣдѣт тѣлат. М'ам лѣнделет-
нѣчѣт тѣлат, остѣнѣт, мѣам бѣтѣт ка-
пѣл, studeo, σπυδάζω.

(Ва зѣта.)